

Yttrande 97-02-28

Ert dnr Ju96/4600 Vårt Dnr 02-01-97

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Promemorian "Rättsligt skydd för databaser" (Ds 1996:71)

Sammanfattning

KB avstyrker användningen av uttrycket "sammanställningar i digital form" i 12 §, andra stycket, punkt 3. Istället bör EU-direktivets definition av elektronisk databas införas i lagtexten.

KB föreslår att direktivets undantag från upphovsrätten och katalogskyddet för undervisningsändamål och vetenskaplig forskning införs i upphovsrättslagen.

KB avstyrker formuleringen "vari ett stort antal uppgifter har sammanställts eller vilket är resultatet av en väsentlig investering" i 49 §, första stycket och vill ersätta den med formuleringen "vari ett stort antal uppgifter har sammanställts och vilket är resultatet av en väsentlig investering".

Vidare påpekar KB att 13 § bör moderniseras för att passa distansundervisning i digital form, samt att allmänheten bör ha tillgång till de databasversioner som är fria att eftergöra.

Inledning

KB har flera gånger framfört synpunkten att en internationell harmonisering av upphovsrätten är absolut nödvändig med tanke på den moderna informationstekniken. Samtidigt har KB påpekat vikten av en samtidig harmonisering av undantagen från upphovsrätten. Nu har Sverige att genomföra ett EU-direktiv där syftet är att stärka det upphovsrättsliga skyddet av databaser i EU. Undantagen från upphovsrätten är det dock upp till varje enskilt land att införa. KB vill betona att en upphovsrättslig anpassning till den digitala tekniken inte får innebära att allmänhet, forskare, lärare och studenter hindras att utnyttja teknikens möjligheter för studier och forskning. KB noterar med tillfredsställelse att Sverige inte fann tillräckliga skäl för att inskränka rätten att framställa exemplar i digital form för enskilt bruk när EU-direktivet antogs. Det är därför olyckligt att Sverige har gått längre än direktivet i inskränkningarna av exemplarframställning för enskilt bruk.

Särskilda synpunkter

12 §

KB avstyrker formuleringen i andra stycket, punkt 3. Uttrycket "sammanställningar i digital form" är mycket vagare än EU-direktivets definition av elektronisk databas. Om promemorians formulering behålls skulle det innebära en rad orimligheter, t ex

förbud mot att framställa exemplar för enskilt bruk av digitala antologier av en författares verk eller att läsa WWW-sidor med ett vanligt klientprogram på Internet. Det skulle inte heller vara tillåtet att kopiera digitala TV- och radiosändningar för enskilt bruk. KB föreslår därför att direktivets definition av databas införs i lagtexten istället för begreppet "sammanställning".

I EU-direktivets artikel 6, punkt 2b och artikel 9, punkt 2b ges medlemsländerna möjligheten att göra undantag från upphovsrätten och katalogskyddet för undervisningsändamål och vetenskaplig forskning. KB föreslår att denna punkt införs i den svenska lagtexten så att svensk forskning och undervisningsväsende får tillgång till och kan bearbeta vetenskapliga data i digitala databaser. Det är särskilt viktigt när möjligheten till enskilt bruk är borttaget.

13 §

KB anser att uttrycket "reprografiskt förfarande" i den nuvarande lagtexten bör ses över. Det är viktigt att ge möjligheten till förmedling av digitala kopior för t ex distansutbildning. KB är medvetet om att en särskild arbetsgrupp, bestående av representanter från staten och BONUS, för närvarande utreder frågan om elektronisk kopiering.

49 §

KB avstyrker formuleringen "vari ett stort antal uppgifter har sammanställts eller vilket är resultatet av en väsentlig investering" i 49 §, första stycket. Enligt direktivets artikel 7, punkt 1 ska rätten av sitt eget slag tillerkännas en producent som har bidragit med "en kvantitets- eller kvalitetsmässigt sett väsentlig investering". Därför föreslår KB att den svenska lagtextens formulering ska vara "vari ett stort antal uppgifter har sammanställts och vilket är resultatet av en väsentlig investering". Det räcker alltså inte med ett stort antal uppgifter för att få skydd enligt EU-direktivet, de måste också innehålla en väsentlig investering.

KB vill också peka på ett problem med digitala databaser. Varje gång en sådan databas uppdateras förlängs skyddstiden med 15 år, vilket innebär att man i de flesta fall aldrig får tillgång till en version som är fri att eftergöra. Ska databastillverkare åläggas att hålla gamla versioner tillgängliga eller ska detta problem lösas med hjälp av den framtida översynen av pliktleveranslagen? Det är en del av den större - och ännu olösta - frågan om samhällets tillgång till digital information.

I detta ärende har riksbibliotekarien Tomas Lidman beslutat. Förste bibliotekarien Frans Lettenström har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har även biblioteksrådet Kjell Nilsson deltagit.

Tomas Lidman
Frans Lettenström